

До ювілею метра шахів

Іван Яремко

Віктору Карту – 80 років!

У п'ятницю, 19 червня 2009 р., всесвітньовідомому шаховому тренеру, вихователю плеяди перших львівських гросмейстерів **Віктору Емануїловичу Карту** виповнилося 80 років. З цієї нагоди ювіляр прибув до рідного міста з Німеччини, де він в силу сімейних обставин проживає останні роки, щоб отримати заслужені почесні та нагороди від своїх учнів, колег, керівництва міста та області.

Минулого разу Віктор Емануїлович був у Львові у лютому 2007 року, коли прибув на запрошення Асоціації спортивних журналістів України, яка визнала його "Людиною-легендою українського спорту" та вручила свій приз. Тоді він признався, що робить все те, чим займався у Львові: вчить молоде покоління шахістів у Ганновері, виступає за спортивний клуб, в якому працює з дітьми, читає вітчизняні газети. От тільки спілкування йому трохи бракує...

Бракує й талановитих учнів, яких виховав у Львові. А тоді, на початку 60-их років до нього прийшли майже одночасно Марта Шуль (Літинська), Олександр Белявський, Олег Романишин, Адріан Михальчишин – майбутні гросмейстери, чемпіони світу та Європи, переможці та призери Всесвітніх шахових олімпіад, а вже скільки міжнародних турнірів вони разом повигравали, то можуть знати тільки статистики.

А починалося все з того, що чемпіон післявоєнного Житомира Віктор Карт, чиїм першим шаховим призом в житті були штани з трофейної німецької тканини, приїхав до Львова вчитися на історичному факультеті університету. Одразу у перші дні навчання знайшов міський шаховий клуб, записався до числа учасників чергового турніру і почалося довге у понад піввіку життя шахіста, вчителя, тренера, наставника. Тоді у післявоєнному Львові, який ще пам'ятав імена своїх передвоєнних чемпіонів Степана Попеля, Михайла Романишина, Мирослава Турянського, Лева Туркевича, Генріка Фрідмана, Ісаака Шехтера, Ксаверія Суліка, залишився тільки Романишин – батько Олега, майбутнього учня Карта, бо всіх інших воєнне лихоліття розкидало по різних країнах і континентах. Тож були традиції, але не було кому їх продовжувати. Тільки у 1962 році першим львівським гросмейстером стане молод-

ший колега Карта Леонід Штейн, але саме тоді й розпочали своє сходження до шахових вершин учні Віктора Емануїловича. Спочатку вони перемогли у шкільних змаганнях – республіканських та всесоюзних. Марта Літинська у 1967 р. стає чемпіонкою України, а у 1972 році стає чемпіонкою СРСР, Олег Романишин зимою 1973 р. пермагає на молодіжному чемпіонаті Європи, а Олександр Белявський влітку цього ж року стає чемпіоном світу серед юнаків. Адріан Михальчишин у складі збірної країни двічі пермагає у молодіжних чемпіонатах світу. Успіхи молодих львів'ян привернули увагу фахівців та спортивних керівників і, коли надійде пора "вивести" на міжнародну арену наступний шаховий талант – 14-річного бакинця Гаріка Каспарова, якого тренери вважалися в ту пору "невиїзними", вибір впаде саме на львівського наставника. Тепер мало-хто пам'ятає, що майбутній багаторічний чемпіон світу Каспаров провів у нашому місті навчально-тренувальний збір з Картом, а потім вони разом поїхали на турнір. Як пригадає Віктор Емануїлович, вони залишилися в добрих стосунках на довгі літа, а через 15 років "зустрілися" знову на одній сторінці Енциклопедичного словника.

Хочу звернути увагу на одну особливість розвитку львівських шахів, які з року в рік народжують нові імена гросмейстерів та майстрів, нинішніх чемпіонів та переможців найпрестижніших шахових змагань. Йдеться про те, що майже всі представники Львова в шаховій еліті стають і успішними тренерами, мовби продовжуючи в наступних поколіннях роботу своїх наставників, що й дозволяє вирощувати все нові й нові таланти. Ще у середині 80-х років Адріан Михальчишин та чемпіон СРСР 1977 року Йосиф Дорфман відкрили свою школу, через яку пройшли майбутні гросмейстри Віталій Голод, Ярослав Сроковський, Олександр Суліпа, Андрій Максименко, Роман Відоняк, Михайло Козаков, які нині успішно тренують збірні команди різних країн світу. У 90-ті роки розпочав тренерську діяльність Олександр Грабінський і за десять років випустив у світ вісім гросмейстрів, починаючи з Андрія Волокітіна, переможця Всесвітньої шахової олімпіади 2004, а Мартин

Кравців переміг у Пекіні – 2008 на перших Інтелектуальних іграх. Перелік можна було б продовжувати, але навіть це свідчить, що Віктором Картом були закладені такі підвалини львівських шахів, такі засади їх розвитку, що запущена ним машина продовжує вдало котитися далі, утримуючи за нашим стародавнім містом славу шахової столиці України.

Звичайно, що є вагомі проблеми, про які ми встигли поговорити. Віктора Карта дуже турбує стан шахового клубу, який, на його думку, знаходиться у стані агонії: занедбані обшарпані стіни, брак серйозних популярних змагань, канув у забутість музей шахів з портретами його перших чемпіонів та їх реліквіями, безліч примішень, зданих в оренду чужим фірмам, відсутність будь-якої перспективи подальшої діяльності колись надзвичайно популярного спортивного осередку...

І ті змагання, які обласна федерація шахів проводить в честь 80-річчя свого багаторічного почесного члена, проходять поза межами стін клубу. Міжнародний турнір десяти учасників з п'яти країн пройшов у рідному Франковому університеті, а гросмейстерський бліц-турнір 14 львівських шахістів пройде в післяобідню пору у неділю, 21 червня, на площі Ринок, де люб'язно надав свою територію бізнесмен Петро Адамик, теж людина спорту, бо президент обласної федерації регбі.

Запрошую усіх любителів шахів на недільну зустріч з Метром львівських шахів Віктором Емануїловичем Картом і його "дітьми та онуками", що вийшли з гнізда, створеного цим легендарним тренером п'ятдесят років тому. Впевнений, що "Месьє Карт", як його добродушно продовжують називати друзі та знайомі, не відмовить жодному прихильнику шахів у доброму слові та пораді, бо він таким вже є і буде. А львівські гросмейстери продемонструють таку натхненну та змістовну гру, що триматимуть у напрузі глядачів та бодільників увесь вечір, віддаючи дань людині, що навчила їх боротися і не здаватися, радіти і не плакати. Як писав великий Хорхе Луїс Боргес: "Перемога і поразка – дві великі омани. Ніхто не втрачає всього, як це іноді здається, і не виграє так багато, як може здатися".

Сто років вам, Вікторе Емануїловичу!
Довгого життя та радості!

Редакція затримала мову оригіналу

Ukrainian FEDERAL CREDIT UNION Українська ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТНА СПІЛКА

Prosperity for Generations since 1953

Grow Your Wealth Borrow Wisely

SHARE CERTIFICATE	CAR LOANS
CERTIFICATE of Deposit	MORTGAGES
MONEY MARKET	COMMERCIAL Loans
IRA <i>Traditional, Roth, Coverdell</i>	SIGNATURE LOANS
YOUTH ACCOUNTS <i>Money Club, Start Smart</i>	HELOC

Join Us!

We Serve our Members Coast to Coast and Around the World

824 Ridge Road East • Rochester, NY 14621
143 Troy Schenectady Rd. • Watervliet, NY 12189
6029 San Juan Ave. • Citrus Heights, CA 95610
211 Tompkins St. • Syracuse, NY 13204
107 Eastern Ave. • Dedham, MA 02026
8230 SE Harrison St. • Portland, OR 97216

NCUA 877-968-7828 www.rufcu.org

СПАРТАНКИ

Найкращі побажання
УСВТ "Чорноморська Січ"

SPARTANS
СПАРТАНКИ

Plast's Only Sports Sorority
visit us at: <http://www.geocities.com/spartanky/>